

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

FEBRUARIE/MAART 2016

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 23 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

Kognitiewe Vlakke	Historiese vaardighede	Gewigstoekening van vrae
VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek inligting uit bronne • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne • Definieer historiese begrippe/terme 	30% (15)
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretasie van bewyse uit bronne • Verduidelik inligting verkry uit bronne • Analiseer bewyse uit bronne 	40% (20)
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings 	30% (15)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argument, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekening van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

1.3 Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord.
- Gee aandag aan die puntetoekening bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓).
- Indien 'n vraag 4 punte tel, word 4 regmerkies (✓✓✓✓) aangedui.

Paragraafvraag

Paragrafe moet globaal (holisties) geassesseer word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (•) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate waartoe die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord, te evalueer.

- Maak regmerkies (✓), wat aan die kandidaat vir die paragraaf toegeken is, aan die einde van die paragraaf, sowel as die vlak (1, 2 of 3) soos in die holistiese rubriek aangedui en gee kommentaar, bv.

✓✓✓✓

Vlak 2

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf.

- Tel al die regmerkies vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt onder in die regterkantse kantlyn, bv. 32
50
- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE

2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige ander relevante antwoord.

2.3 Globale assessering van 'n opstel

Die opstel sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n beter punt te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ook ontmoedig om 'model-antwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag.

2.4 Assesseringsprosedures van die opstel

- 2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die opstel nagesien word.
- 2.4.2 Tydens die eerste deurlees van die opstel moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt ('bullet') in die nasienriglyne/memorandum), vir elke hoofmoment/aspek wat volledig gekontekstualiseer is en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt in die nasienriglyn/memorandum) bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.
- 2.4.3 Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:
 - Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie

- Verkeerde stelling _____
- Irrelevante stelling |
|
|
- Herhaling R
- Analise A√
- Interpretasie 1√

2.5. Die matriks

2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- (b) Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 3	

- (c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	}26–27
A	VLAK 3	

NASIENMATRIKS VIR OPSTELLE: TOTAAL: 50

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1*
AANBIEDING INHOUD 	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.	Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevant tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot argument wat gevolg is	43–46	40–42	38–39				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.	38–39	36–37	34–35	30–33	28–29		
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.				26–27	24–25	20–23	
VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal.					20–23	18–19	14–17
VLAK 1* Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud.						14–17	0–13

*** Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:**

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie = 0
- Vraag sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1–6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord ; klein poging om die opstel te struktureer = 7–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: WAAROM HET DIE SWARTBEWUSSYNSBEWEGING BESLUIT OM GEMEENSKAPSGEBASEERDE PROGRAMME GEDURENDE DIE 1970's IN TE STEL**

1.1

1.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*

- SASO
- SASM
- NAYO
- BPC

(enige 3 x 1) (3)

1.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*

- Dr Ramphela was 'n SB aktivis en het mense inspireer om die filosofie/en leerstellings van SB te volg
- Dr Ramphela was 'n huisdokter van die Zanempilo-kliniek
- Sy speel 'n rol met die bewusmaking van swart Suid-Afrikaners ten opsigte van die filosofie/leerstelling van SB
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*

- Hy het 'n aktiewe rol gespeel in die stigting van die swart gemeenskapsprogramme
- Hy speel 'n rol in die stigting van ander Swartbewussynsorganisasies
- Deur die filosofie van SB het hy die jeug inspireer om die apartheidsregering uit te daag
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B - V1]*

- Om die jeug aan te moedig om onafhanklik te word
- Om waardigheid aan te moedig
- Om die gemeenskap op te hef deur middel van verskillende projekte
- Om te verseker dat swart Suid-Afrikaners mekaar help

(2 x 1) (2)

1.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*

- Zanempilo was ook 'n plek waar die gemeenskap kon ontmoet om sake te bespreek wat hulle affekteer het
- Zanempilo was ook gebruik as 'n bymekaarkomplek vir verskillende gebeurtenisse wat gevier word
- Dit het 'n vergaderpunt en opleidingsplek vir politieke aktiviste geword
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

1.2.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*

- SB organisasies was in 1977 verban

(1 x 2) (2)

1.2.4 [Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]

- Bemagtiging van vroue
- Hulle aangemoedig om groentetuine te begin (selfonderhoudend)
- Ekonomiese programme (3 x 1) (3)

1.3 [Vergelyking van bewyse uit Bron 1A en 1B – V3]

- Bron1A dui aan dat Biko wou projekte begin soos die swart gemeenskaps-programme terwyl Bron1B bevestig dat die Zanempilo-gesondheidskliniek was gestig as 'n gemeenskapsprojek vir die gemeenskap
- Bron1A dui aan dat Biko se idees later die teorieë van die filosofie van SB word terwyl Bron1B aandui dat sy idees verplaas word met die doelstellings van SB wat swart Suid-Afrikaners aangemoedig het om onafhanklik te word
- Bron1A verwys na die Zanempilo-kliniek wat 'n SB inspirerende projek buite King William's Town was terwyl Bron1B bevestig dat die Zanempilo-kliniek primêre gesondheidsdienste aan die gemeenskap buite King William's Town verskaf het
- Enige ander relevante vergelyking (enige 2 x 2) (4)

1.4.

1.4.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]

- Zanempilo-kliniek (1 x 1) (1)

1.4.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]

- Zanempilo was gebruik as vergaderplek
- Zanempilo was as 'n opleidingsplek vir politieke aktiviste gebruik
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.5

1.5.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]

- Om swart Suid-Afrikaners aan te moedig om in solidariteit saam te staan
- Om swart Suid-Afrikaners aan te moedig om self onderhoudend te word
- Om swart Suid-Afrikaners van wit rassisme te bevry
- Om swart Suid-Afrikaners van kolonialisme te bevry
- Om swart Suid-Afrikaners van kapitalisme te bevry (enige 3 x 1) (3)

1.5.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]

- Die apartheid regering se polisiemag het dikwels swart Suid-Afrikaners geteister
- Die apartheid regering se polisiemag het dikwels swart Suid-Afrikaners geïntimideer
- Die apartheid regering het verbannings bevele op swart Suid-Afrikaners opgelê
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.5.3 [Evalueer die bruikbaarheid van bewyse uit Bron 1D – V3]

- Die bron noem die huiwerigheid van swart Suid-Afrikaners om betrokke te raak in gemeenskapsontwikkelingsprogramme
- Die bron noem dat dit nie maklik was om sielkundige minderwaardigheid uit die weg te ruim nie
- Die bron voorsien redes van hoe die verdrukke die verdruktes verdeel het
- Die bron beklemtoon die probleme wat gepaard gaan met polisie-teistering, intimidasie en verbanningsbevele
- Die bron maak melding van die vrees om na Robbeneiland gestuur te word
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.6 [Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit die relevante Bronne – V3]

Kandidate se antwoorde kan die volgende aspekte insluit:

- Die filosofie van Swart Bewussyn het swart trots en selfvertroue aangemoedig (eie kennis)
- Die rol wat die BCM gespeel het met die stigting van gemeenskap baseerde programme (Bron 1A)
- Gemeenskap programme is gebruik om die gemeenskappe op te hef (Bron 1B)
- Die gemeenskap programme is deur swart Suid-Afrikaners ingestel om die verarmde swart gemeenskappe op te hef (Bron 1B)
- Die gemeenskap programme was 'n verlengstuk van die filosofie van Swart Bewussyn wat tot binne die gemeenskappe ingesypel het (Bron 1B)
- Die gemeenskapsprogramme is gebruik om die gemeenskappe te verenig en om hulle te leer om hoe om die apartheidsregering uit te daag (eie kennis)
- Die Zanempilo-kliniek was 'n voorbeeld van 'n gemeenskapsprogram om swart Suid-Afrikaanse gemeenskappe op te hef (Bronne 1B and 1C)
- Die Zanempilo-kliniek was gebruik as 'n vergaderplek, was gebruik as bymekaarkomplek vir opleiding, bymekaarkomplek vir feesvieringe, en vir politieke opleiding (Bron 1B)
- Die gemeenskapsprogramme wou selfvertroue by swart Suid-Afrikaners inboesem (Bron 1D)
- Die gemeenskapsprogramme wou swart Suid-Afrikaners bevry van wit rassisme, kapitalisme en kolonialisme (eie kennis)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om punte toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n baie elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor waarom die Swartbewussynsbeweging besluit het om betrokke te raak by gemeenskap baseerde programme gedurende die 1970's. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan glad nie oor die onderwerp skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor waarom die Swartbewussynsbeweging besluit het om betrokke te raak by gemeenskap baseerde programme gedurende die 1970's. • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. toon 'n deeglike begrip oor waarom die Swartbewussynsbeweging besluit het om betrokke te raak by gemeenskap baseerde programme gedurende die 1970's. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

VRAAG 2: HOE HET DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) DIE PROSES VAN REPARASIES (VERGOEDING) HANTEER?

2.1

2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*

- Regering was voorsien van veelvlakraamwerk vir reparasies
- Reparasies sou nie beperk wees tot geldelike kompensasie (2 x 1) (2)

2.1.2 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 2A – V1]*

- Kompensasie vir die verlies van menselewens en eiendom
- Betaling vir skade wat 'n persoon moontlik ervaar het
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

2.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*

- 'n Struktuur wat binne die president se kantoor moes geskep word met 'n beperkte sekretariaat en vasgestelde lewensduur
- Daar moes 'n nasionale herdenkingsdag wees (2 x 1) (2)

2.1.4 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2A – V2]*

Kandidate kan JA of NEE aandui en hul antwoord met bewyse ondersteun

JA

- 21 Maart word nou herdenk as MenseregteDag om alle slagoffers te eer wat menseregteskending in die verlede verduur het
- Dingaans-/GelofteDag was vervang met Rekonsiliasiedag – 16 Desember
- 16 Junie word herdenk as Jeugdag om alle jeug te eer wat hul lewens verloor het in die stryd vir 'n demokratiese Suid-Afrika
- 9 Augustus word herdenk as Vrouedag om eer te bring aan vroue vir rol in die stryd vir demokrasie
- Enige ander relevante antwoord

OF

NEE

- **Kandidate moet hul antwoord ondersteun met relevante bewyse**
(enige 2 x 2) (4)

2.2

2.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*

- Die media het belang gestel in die reparasieproses van die WVK
- Die slagoffers het die regering beskuldig van te stadig beweeg met die WVK-proses
- Beide die WVK en die regering het mekaar beskuldig van nie hul onderskeie mandate tot uitvoering bring nie
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

2.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*

- Hulle was slagoffers gemaak as gevolg van dit wat met hulle in die verlede gebeur het en moes toekyk hoe oortreders amnestie kry
- Slagoffers het vir twee en half jaar gewag vir 'n skamele betaling van R3 500 (1 x 1) (1)

2.2.3 [Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]

- Verenigde Volke Menseregtekomitee
- Inter-Amerikaanse Hof van Menseregte
- Europese Hof van Menseregte (3 x 1) (3)

2.2.4 [Evaluering van bruikbaarheid uit Bron 2B – V3]

- Die artikel verskaf 'n nuwe en holistiese siening omtrent die uitdagings wat die WVK trotseer
- Dit kyk na al die belangrike rolspelers rakende die proses van reparasies
- Dit het 'n internasionale siening verskaf op die sake van reparasies wat moontlik bruikbaar kan wees vir studente en leerlinge
- Die artikel was gepubliseer binne die tydperk waarin die regering moes reageer op die aanbevelings van die WVK
- Die informasie in die bron kan bevestig/ondersteun word deur ander uitgawes/skrywers/komentators
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.3 [Vergelyking van perspektiewe in Bron 2A en 2B – V3]

- Bron 2A beklemtoon 'n holistiese benadering tot die sake van reparasies deur die Suid-Afrikaanse regering terwyl Bron 2B die menings van politieke en maatskaplike kommentators gee wie se hoof fokus die geldelike kompensasie van slagoffers was
- Bron 2A bepleit 'n langtermynsiening op die proses van reparasies terwyl Bron 2B fokus op die dringende kompensasie van slagoffers wat gelyk het as gevolg van menseregteskending
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.4**2.4.1 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]**

- Die Suid-Afrikaanse regering het nie aandag gegee aan die regte van slagoffers van menseregteskending nie
- Regering het nie belanggestel in die proses van reparasies nie
- Die WVK en die regering het verskil hoe die proses van reparasies hanteer moes word
- Die ANC het nie belanggestel in die proses van reparasies nie
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.4.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]

(a)

- Die regering wys 'n houding van nie belangstelling/staar in 'n ander rigting
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

(b)

- Die slagoffers het afgeskeep gevoel/verraai/vergeet deur die regering en het uitgeroep (gehuil) om hulp
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

2.5.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2D – V1]*

- Reparasies vir slagoffers wat getraumatiseer is was een van die WVK se enkele grootste mislukkings (1 x 2) (2)

2.5.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*

- Sooka het woedend reageer omdat sy die stelling as 'n belediging beskou vir mense wat onder apartheid gely het.
- Die kabinetsminister was nie sensitief vir die toestand van die slagoffers wat gelei het weens menseregteskending nie
- Sooka het gedink dat sommige mense in die regering teen reparasies vir slagoffers was wat gely het as gevolg van menseregteskending
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.5.3 *[Verduideliking van verskille tussen historiese konsepte deur gebruik te maak van Bron 2D en eie kennis – V2]*

- Herstellende geregtigheid fokus op genesing en rekonsiliasie terwyl vergeldend geregtigheid straf en wraak beklemtoon
- Herstellende geregtigheid kan eenheid en berou aanhelp (volle onthulling) terwyl vergeldend geregtigheid aanleiding kan gee tot groter verdeeldheid in die gemeenskap (kan verswarende informasie wegsteek en dus nie volledig onthul nie)
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit die relevante Bronne – V3]*

Kandidate se antwoorde kan die volgende aspekte insluit:

- Die aanbevelings van die WVK het die regering in staat gestel om duidelik na die onderwerp van reparasies te kyk asook om die grondwetlike mandaat te oorweeg (Bronne 2A en 2D)
- Slagoffers en families het geldelike reparasies ontvang, maar dit was nie voldoende nie
- Die regering het programme gehou/projekte om menslike waardigheid te herstel en maatskaplike samehorigheid voort te bring (Bron 2A)
- In die meeste gevalle het slagoffers van menseregteskending voorkeur gekry rakende die toekenning en bou van HOP huise (eie kennis)
- Simboliese reparasies/opgrawing en herbegrawe van die oorskotte van slagoffers (eie kennis)
- Beurse vir kinders van militêre veterane en slagoffers van menseregteskending (eie kennis)
- Die WVK was magteloos om die regering te forseer om al sy aanbevelings uit te voer (Bron 2 C). (Byvoorbeeld 'n eenmalige rykdombelasting op groot maatskappye of om die presiese bedrag vas te stel wat aan die slagoffers betaal moes word)
- Regering het die menslike aspek van reparasies afgeskeep (Bron 2C)
- Slagoffers moes lank wag vir geldelike reparasies (Bron 2B)
- Die regering het 'n groot aantal slagoffers teen 2003 nog nie betaal nie (eie kennis)

- Geldelike kompensasie vir slagoffers was onvoldoende (Bron 2B)
- Sommige slagoffers het nooit geldelike kompensasie soos beloof gekry nie (Bron 2C en 2D)
- In sommige gevalle het die regering verskillende boodskappe aan die gemeenskap bekendgemaak dus het dit hopeloosheid onder die slagoffers meegebring (Bron 2A, 2C en 2D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om punte toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n baie elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor hoe die WVK met die proses van reparasies hanteer het. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan glad nie oor die onderwerp skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor hoe die WVK met die proses van reparasies hanteer het. • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. toon 'n deeglike begrip oor hoe die WVK met die proses van reparasies hanteer het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

VRAAG 3: WAAROM WAS SUID-AFRIKA SE LIDMAATSKAP TOT DIE BRICS-GROEP AS OMSTREDE BESKOU?

3.1

3.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*

- Suid-Afrika het versoek om lidmaatskap tot die BRICS-groep
- President Zuma het die BRICS-groep op verskeie tye besoek om te kookus vir lidmaatskap tot die BRICS-groep
- President Zuma het aangedui Suid-Afrika se ekonomiese beloop 'n derde van die sub-Sahara Bruto Binnelandse Produksie wat 'n groot voordeel vir die BRICS-groep is
- Die BRICS-groep sal toegang kry tot groot markte in sub-Sahara-Afrika (SSA)
(enige 2 x 1) (2)

3.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]*

- China is die land met die digste bevolkte land in die BRICS-groep
- China het die tweede grootste ekonomie in die wêreld
- China het die grootste ekonomie in die BRICS-groep
- Enige ander relevante antwoord
(enige 2 x 2) (4)

3.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*

- Suid-Afrika het 'n groot aantal ryk verbruikers
- Het die grootste energieproduksiekapasiteit in sub-Sahara-Afrika
- Is een van die grootste produsente van edelmetale
(enige 2 x 1) (2)

3.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*

- Kritici het gevoel dat ontwikkelende ekonomiese met vinniger ekonomiese groei as Suid-Afrika moes oorweeg word om by die BRICS-groep ingesluit te word
(1 x 2) (2)

3.2

3.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*

- Brasilië
- Rusland
- Indië
- China
- Suid-Afrika
(enige 3 x 1) (3)

3.2.2 *[Interpretasie van bewyse van 'n visuele bron uit Bron 3B – V2]*

- Die BRICS groep lyk gelukkig (sing, dans, glimlag, viering)
- Die BRICS groep haak mekaar in ter viering van hul politieke en ekonomiese verhoudinge
- Enige ander relevante antwoord
(enige 1 x 2) (2)

3.2.3 *[Interpretasie van bewyse van 'n visuele bron uit Bron3 B – V2]*

Die woorde in die bron kan verwys na:

- Die BRICS-groep se begeerte om 'n teen werkende krag vir Westerse oorheersing van wêreldsake (eenpolige) te wees deur die stigting van 'n nuwe wêreldorde (multi-polêre)
- Die BRICS-groep samewerking om globale sekuriteit en ekonomiese stabiliteit (multi-polêre) te bevorder teenoor Westerse oorheersing van internasionale markte/ekonomieë
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.3

3.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2]*

- O'Neill voel dat Suid-Afrika se invloed in Afrika nie 'n goed genoeg rede is vir insluiting in die BRICS-groep
- O'Neill voel dat Suid-Afrika se invloed in die Afrika-unie besig is om te verminder, daarom moet dit uit die BRICS-groep weggelaat word
- O'Neill beklemtoon dat Nigerië se ekonomie dié van Suid-Afrika verbygesteek het en moet by die BRICS-groep ingesluit word
- O'Neill voel dat omdat Suid-Afrika se ekonomiese en politieke invloed op die Afrika-vasteland verminder het, Suid-Afrika sy groot moondheid-status verloor het daarom verdien Suid-Afrika nie om by die BRICS-groep ingesluit te word nie.
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3C – V1]*

- China
- Brasilië (2 x 1) (2)

3.3.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3C – V1]*

- Suid-Afrika het 'n klein bevolking in vergelyking met ander lande in die BRICS groep
- Suid-Afrika het 'n klein Bruto Binnelandse Produksie (BBP) in vergelyking met ander lande in die BRICS groep (2 x 1) (2)

3.3.4 *[Interpretasie en analise van bewyse vanuit Bron 3C om onafhanklike gevolgtrekkings te maak – V3]*

**Kandidate moet aandui of hulle SAAMSTEM of NIE SAAMSTEM NIE en hul antwoord met relevante bewyse staaf
STEM SAAM**

- O'Neill is 'n wêreldbekende ekonoom en sy siening oor Suid-Afrika se insluiting in die BRICS-groep moet vertrou word
- O'Neill noem belangrike bewyse (Suid-Afrika het 'n klein bevolking, klein BBP) as redes waarom Suid-Afrika nie ingesluit moes word by die BRICS-groep nie
- Die feit dat Suid-Afrika se ekonomie nie die grootste op die kontinent is nie, is 'n geldige rede om uit die BRICS-groep weggelaat te word
- Hy noem dat Suid-Afrika se politieke invloed in Afrika verminder en daarom moet dit uit die BRICS-groep weggelaat word
- Enige ander relevante antwoord

OF**STEM NIE SAAM NIE**

- O'Neill se redes rakende Suid-Afrika se lidmaatskap tot die BRICS-groep is slegs baseer op ekonomiese beginsels en nie op dit wat Suid-Afrika kan bydra sodat die BRICS-groep sy ekonomiese en politieke doelwitte te bereik nie
- O'Neill verwys nie na hoe Suid-Afrika as 'n lid van die BRICS-groep hulle kan ondersteun om hul markte in Suidelike-Afrika te kan uitbrei nie
- O'Neill verwys nie na hoe Suid-Afrika as 'n lid van die BRICS-groep hulle kan ondersteun om hul markte na die res van Afrika uit te brei nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4

3.4.1 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2*]

- Suid-Afrika kan optree as tussenganger vir die BRICS-groep deur 'n toonaangewende rol te speel met daar beleid van 'n agenda vir die ontwikkeling in Afrika
- Suid-Afrika kan optree as 'n stem vir Afrika deur middel van BRICS
- Suid-Afrika kan inspan word om meer ondersteuning vir Afrika te bekom as gevolg van haar lidmaatskap van die BRICS-groep (finansiële, ontwikkeling, internasionale aangeleenthede)
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4.2 [*Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1*]

- China (1 x 1) (1)

3.4.3 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V3*]**Tot 'n groot mate**

- Handel tussen Afrika en die BRICS-groep (China) het gegroei vanaf 4,6% in 1993 tot 19% in 2009
- Handel tussen Afrika en die BRICS-groep het uitgeloop in 'n handelsoorskot vir Afrika
- Handel tussen Afrika en die BRICS-groep word beraam om \$400 biljoen teen 2030 te beloop
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4.4 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2*]

- BRICS-lande kan die Afrika-unie finansiële ondersteun sodat dit met vredes pogings kan begin om krisis in menige Afrika-lande op te los
- Die BRICS-lande kan samewerking tussen die VN en die Afrika-unie ondersteun om konflik in Afrika te verminder/onderdruk (enige 1 x 2) (2)

3.5 [Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit die relevante Bronne – V3]

Kandidate se antwoorde kan die volgende aspekte insluit:

- Suid-Afrika se lidmaatskap tot die BRICS-groep was met gemengde reaksies ontvang (Bron 3A)
- Sommige kritici het gevoel dat ontwikkelende ekonomieë met 'n vinniger groei as Suid-Afrika in die BRICS-groep ingesluit moes word (Bron 3A)
- Suid-Afrika is die kleinste nasie in die BRICS-groep en dit sal 'n ekonomiese en politieke uitwerking op die BRICS-groep hê (Bron 3B)
- Suid-Afrika is deur Nigerië verbygesteek as die nuwe ekonomiese krag op die Afrika-kontinent wat haar lidmaatskap tot die BRICS-groep onder verdenking bring (Bron 3C)
- Suid-Afrika se invloed in die Afrika-unie is besig om verflou wat haar supermoondheid-status in gedrang bring (Bron 3C)
- Suid-Afrika is nie deel van die top 20 ekonomieë in die wêreld nie (Bron 3C)
- Suid-Afrika het 'n baie klein Bruto Binnelandse Produk (BBP) wat die BRICS-lande nadelig raak (Bron 3C)
- Suid-Afrika se ekonomiese groeikoers is stadig en daarom kwalifiseer dit nie om deel van die BRICS-groep te wees nie (Bron 3C)
- Suid-Afrika wys geen tekens dat dit een van die grootste ekonomieë in die wêreld kan word nie (eie kennis)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om punte toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n baie elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor waarom Suid-Afrika se lidmaatskap van die BRICS groep as omstrede beskou word. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan glad nie oor die onderwerp skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor waarom Suid-Afrika se lidmaatskap van die BRICS groep as omstrede beskou word. • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. toon 'n deeglike begrip oor waarom Suid-Afrika se lidmaatskap van die BRICS groep as omstrede beskou word. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE**VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA: DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's**

[Beplan. konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet hul gedagterigting staaf met relevante bewyse. Hulle behoort te fokus op die strategieë wat PW Botha gebruik het om apartheid te verander en te hervorm en hoe dit aanleiding gegee het tot 'n toename in interne weerstand. Dit was 'n keerpunt in Suid-Afrika se geskiedenis gedurende die 1980's. Hulle moet die aard van die weerstand bespreek wat die verskillende anti-apartheidsorganisasies onderneem het en hoe dit gedurende die 1980's gehandhaaf is.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet hul gedagte rigting staaf.

UITBREIDING

- Botha stel die driekamerparlement in 1983 in om verandering mee te bring
- Die UDF word gestig in response tot die driekamerparlement
- Die UDF begin die 'Don't Vote Campaign' (Kleurlinge en Indiërs was ontmoedig om vir die driekamerparlement te stem); 'Million Signature' Veldtog ('n Petisie teen Apartheid)
- Interne weerstand teen die apartheidsregime het toegeneem deur middel van protes, bv. losbars van geweld in die Vaaldriehoek
- Die Vaal Civics Association organiseer huurboikotte (Polisie arresteer die gemeenskapsleiers; Vaal-townships ontplof in geweld; stadsraadslede was vermoor; skoolboikotte)
- Die regering kondig agtereenvolgende noodtoestande in 1985 en 1986 af om teenkanting teen apartheid te stop, maar die taktiek is nie suksesvol nie.
- Die rol van die Werkersunies (Die stigting van COSATU was 'n keerpunt in die stryd vir vryheid en demokrasie; die African Food Canning Workers Union kondig die eerste nasionale staking aan)
- Die stakings se mikpunt was die verbetering van werksomstandighede van werkers wat politieke regte insluit
- Onderwysveldtogte geloods deur die Education Crisis Committee; COSAS en NUSAS begin die Education Charter Campaign wat aandrang op beter onderwys
- Die rol van die End Conscription Campaign (Blanke mans het verpligte militêre diens tot die weermag teengestaan; menige blanke soldate het gevoel dat dit verkeerd was om township-opstande te onderdruk)
- Die End Conscription Campaign begin met die 'Troops out of Townships'-veldtog; jong blanke mans het geweier om diensplig in die leër te doen
- Die rol van Black Sash (hulle het Apartheid teengestaan, verskaf humanitêre hulp aan slagoffers van Apartheid)

- Verbruikers boikotte speel 'n belangrike rol in die stryd teen die Apartheid regime (Dit het die ekonomie affekteer; verswakte ekonomie het 'n negatiewe uitwerking op die wit Suid-Afrikaanse kapitaliste)
- Rol van die Mass Democratic Movement (MDM was 'n breë weerstand beweging teen Apartheid)
- Teen die einde 1989 het Suid-Afrika onregeerbaar geword en die apartheidsregering was geforseer om met die bevrydingsorganisasies te onderhandel
- Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante samevatting.

[50]

VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

[Beplan. konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet aandui tot watter mate die proses van onderhandeling die weg gebaan het vir Suid-Afrika se eerste demokratiese verkiesing in 1994. Hulle moet wys hoe die verskillende organisasies, hoofsaaklik die ANC en NP, vasberadenheid getoon het om verandering deur onderhandelbare skikking teweeg te bring.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet 'n standpunt inneem en wys tot watter mate die proses van onderhandeling die weg gebaan het vir Suid-Afrika se eerste demokratiese verkiesing.

UITBREIDING

- De Klerk neem die mag oor in 1989 – agtergrond
- De Klerk se 2 Februarie 1990-toespraak in die parlement – 'n keerpunt vir Suid-Afrika
- Die ontbanning van politieke en burgerlike organisasies soos die ANC en SAKP
- De Klerk se besluit om vir Mandela op 11 Februarie 1990 uit die tronk vry te laat wat die weg gebaan het vir onderhandelinge
- Groote Schuur-minuut – 2 Mei 1990 (ANC en NP ontmoet om te praat)
- Pretoria-minuut – 6 Augustus 1990 (ANC stem in om die wapenstryd op te hef)
- KODESA 1 (19 politieke partye uitsluitend AZAPO, KP en PAC)
- Deklarasie van Voorneme geteken met die hoop dat dit Suid-Afrika sal verenig, onafhanklike regstelsel, grondwet, veelparty demokrasie
- Geweld het uitgebreek in dele van die land soos aan die Rand en Natal
- Slegs Blanke referendum (Maart 1992) om ondersteuning vir onderhandeling te toets
- KODESA 2 (2 Mei 1992) misluk. Partye kon nie saamstem oor 'n nuwe grondwetlike liggaam en tussentydse grondwet nie
- NP wou minderheid veto hê terwyl die ANC nie 'n tussentydse regering vir langer as 18 maande wou hê nie asook gewone meerderheidsregering
- Boipatong-slagting en die gevolge daarvan (17 Junie 1992)
- Bisho-slagting het die proses van onderhandeling ontspoor (7 September 1992)
- Rekord van Verstandhouding geteken op 26 September 1992 tussen Roelf Meyer (NP) en Cyril Ramaphosa (ANC)
- Sluipmoord van Chris Hani (10 April 1993) en die impak op Suid-Afrika
- Veelparty-onderhandelingsforum ontmoet by die Wêreldhandelsentrum en bereik konsensus oor die proses van onderhandeling
- Verregse (AWB) se aanval op die Wêreldhandelsentrum en die gevolge
- Oorgangsklousule voorgestel deur Joe Slovo het die onderhandelings dooie punt gebreek

- Verkiesingsdatum vasgestel vir 27 April 1994
- ANC wen die verkiesing en Mandela word die eerste swart president van Suid-Afrika
- Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante samevatting

[50]

VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: DIE GEBEURE VAN 1989

[Beplan. konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet krities bespreek hoe die ineenstorting van die Berlynse Muur verantwoordelik was vir politieke verandering in Suid-Afrika na 1989. Hulle moet argumenteer of die ineenstorting die weg gebaan het vir onderhandeling tussen die Nasionale Party en die African National Congress. Hulle moet standpunt inneem en hul antwoord met relevante bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet aantoon hoe die val van die Sowjetunie verandering in Suid-Afrika beïnvloed het. Hulle moet 'n gedagterigting volg en antwoorde met relevante bewyse ondersteun.

UITBREIDING

- Rol van Gorbatsjof en sy beleid van Perestroika en Glasnost
- Teen die einde van 1989 was die Sowjetunie besig om te disintegreer
- Die kommunistiese regimes in Oos-Europa het verbrokkel
- Die Berlynse Muur het in 1989 ineengestort
- Verandering in die wêreld het bygedra tot die einde van apartheid (kommunisme was nie meer 'n bedreiging nie)
- Die val van die USSR het die ANC ontsê van sy belangrikste ekonomiese en militêre ondersteuning
- Sosialisme was nie meer 'n ernstige opsie vir die ANC nie
- Die Nasionale Party se aansprake dat dit Suid-Afrika beskerm teen die kommunistiese aanslag was nie meer realisties nie
- Westerse moondhede het die beweging dat Suid-Afrika sy eie probleme vreedsaam en demokraties oplos ondersteun
- Dit het duidelik geword dat die Nasionale Party nie wit oorheersing onbepaald in Suid-Afrika kan handhaaf nie
- Invloedryke Nasionale Party-lede het begin besef dat apartheid nie die antwoord was vir die behoeftes van blanke kapitaal nie
- Daar was geen twyfel dat die volgehoue onderdrukking van swart mense nie politieke stabiliteit sou verseker nie
- Die regering het begin glo dat hervorming vir die ontwikkeling van 'n sterk swart middelklas nodig was as teenvoeter teen 'n revolusie
- Die veiligheidsmagte en noodtoestande het nie die township-opstande gekeer nie
- Teen die laat 1980's was Suid-Afrika se ekonomie in 'n depressie gedompel
- P W Botha het 'n beroerte-aanval gekry en is deur F W De Klerk opgevolg
- F W De Klerk het begin aanvaar dat die stryd teen apartheid nie 'n komplot onder die leierskap van Moskou was nie

- Dt het De Klerk in staat gestel om met samesprekings met die bevrydingsorganisasies te begin
- Op 2 Februarie 1990 het De Klerk 'n nuwe en regverdige grondwetlike bestel aangekondig'
- Enige ander relevante antwoord
- Slot:: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante samevatting

[50]**TOTAAL: 150**